26. Orta Çağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Bildiri Kitabı

ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ
BAŞKANLIĞI

26. ORTA ÇAĞ VE TÜRK DÖNEMİ KAZILARI VE SANAT TARİHİ ARAŞTIRMALARI BİLDİRİ KİTABI

ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ
BAŞKANLIĞI

T.C.
Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayını: 638
Bilimsel Toplantılar Dizisi: 215

ISBN: 978-975-17-5730-2

26. ORTA ÇAĞ VE TÜRK DÖNEMİ KAZILARI VE SANAT TARİHİ ARAŞTIRMALARI BİLDİRİ KİTABI

© Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı - 2024
E-Yayın

Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı
Ziyabey Cad. No:19 Balgat-Çankaya/ANKARA
Tel: 0.312 284 34 18 • Belgegeçer: 0312 284 34 65
www.akmb.gov.tr

Editör: Prof. Dr. Candan ÜLKÜ ♦ Dr. Halil ELEMANA

Grafik Tasarım: Mert SARIYILDIZ

ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ AYDIN SAYILI KÜTÜPHANESİ KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

26. Orta Çağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Bildiri Kitabı (26. : 2022 : Mersin, Türkiye)

26. Orta Çağ ve Türk dönemi kazıları ve sanat tarihi araştırmaları kitabı / hazırlayan: Candan Ülkü .— 1. Baskı .— Ankara : Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, 2024.

1834 sayfa : fotoğraf, şekil, harita ; 24 cm .— (AKDTYK Atatürk Kültür Merkezi Yayını ; 638 . Bilimsel Toplantılar; 215)

Bibliyografik bilgi içerir.

ISBN: 978-975-17-5730-2

1. KAZILAR (ARKEOLOJİ) -- TÜRKİYE -- KONGRELER
2. SANAT TARİHİ -- TÜRKİYE -- KONGRELER
3. TÜRKİYE – ESKİ ESERLER -- KONGRELER
4. TÜRKİYE -- ARKEOLOJİK KAZILAR -- KONGRELER
5. ARKEOLOJİ -- TÜRKİYE -- KONGRELER

I. Ülkü, Candan II.ea. III.dizi

930.109561

Uluslararası Yayınevi

Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı 1983 yılında kurulmuş olup 40 yıldır uluslararası düzeyde faaliyet göstermektedir. "Tanınmış Uluslararası Yayınevi" kategorisinde yer alan AKM; yayımladığı özgün bilimsel kitaplar, çeviri eserler (Almanca, Çince, Fransızca, İngilizce, Rusça vd.) ve bilimsel süreli yayınlar ile çalışmalarını ulusal ve uluslararası alanlarda yürütmeye devam etmektedir.

AKM tarafından yayımlanan eserler, Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almakta; dünyanın en geniş çevrim içi kamu erişim kataloğu olan Worldcat.org' da dizinlenmektedir.

Yayınlarımızla ilgili ayrıntılı bilgiye akmb.gov.tr adresinden ulaşılabilir.

26. ORTA ÇAĞ VE TÜRK DÖNEMİ KAZILARI VE SANAT TARİHİ ARAŞTIRMALARI BİLDİRİ KİTABI

ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ
BAŞKANLIĞI

İÇİNDEKİLER

Açılış Konuşmaları..... XIII

I. **ALEKSIOS KOMNENOS VE II. IOANNIS KOMNENOS (TONDOLAR)**
Yılmaz BÜKTEL ♦ Zuhal ÇELİKLİ 1

2. TÜRK HALK MİMARİSİNİN ERİL MEKANLARI: "KAYSERİ KÖY ODALARINDAN ÖRNEKLER"
Aslı SAĞIROĞLU ARSLAN..... 45

3. MÜZE VE TELEFON UYGULAMALARI
Tuğba BATUHAN 87

4. BEÇİN KALESİ VE ORTA ÇAĞ KENTİ 2021 YILI KAZI, KORUMA VE ONARIM ÇALIŞMALARI
Kadir PEKTAŞ..... 103

5. ALIMLAMA, BENİMSENME VE YENİLİK: TANZİMAT DÖNEMİNDEN İTİBAREN OSMANLI GÖRSEL SANATLARINDA YENİ BİR SÖZ VARLIĞI
Giulia BEI ♦ Maria PIA ESTER CRISTALDI..... 133

6. KÜTAHYA MÜZESİ DEPOSU'NDAKİ ÇİNİ FIRINI MALZEMELERİ VE ÜRETİM AŞAMALARINA KATKILARI
Begüm BUĞDAYCI 147

7. MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ İSTANBUL RESİM VE HEYKEL MÜZESİ OSMAN HAMDİ BEY KOLEKSİYONUNA AİT BELGELER İLE "YAZMALI KADIN" ADLI ESERİN KONSERVASYON SÜRECİ VE SERGİLENMESİ
M. Nilüfer KİRAZ ♦ Buket ÖZDEMİR..... 177

8. DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜM SÜRECİNDE HALİÇ KUZEY KIYILARININ TARİHSEL GELİŞİMİ ÜZERİNE: SÜTLÜCE, HASKÖY VE KASIMPAŞA

Burcu ALARSLAN ULUDAŞ 205

9. CENNET KAPIDA TASARIM AYRINTILARI
Divriği Külliyesi Mimari Plastiğinden Bir Kesit

Mustafa BULUT 249

10. DELHİ BADA GUMBAD KÜLLİYESİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Mehmet TOP ♦ Özgün CAN 265

11. TRABZON AYASOFYASI MEZAR NİŞLERİ HAKKINDA BİR DEĞERLENDİRME

Demet OKUYUCU ♦ Emrah YÜCEL 299

12. AKSARAY MÜZESİ'NDEN BİR BAŞYAPIT: SELÇUKLU ÜSLUBUNDA YAPILMIŞ MADENİ BİR İBRİK ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Savaş MARAŞLI ♦ Yusuf ALTIN 325

13. TÜRKİYE MÜZELERİNDEKİ GEÇİCİ SERGİLERİN ÖNEMİNİN TEKSTİL SANATI BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Yasemin MASARACI ♦ Sema Hatun TÜRKER 353

14. MARDİN KALESİ 2021 YILI ARKEOLOJİK KAZI ÇALIŞMALARI

Evindar YEŞILBAŞ ♦ Fehime ACAT AKGÜL 369

15. DEYRÜ'L ZAFARAN EL YAZMASI MİNYATÜRLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Evren YILMAZ ♦ Kübra UĞRAŞ 395

16. SİVAS İLÇELERİNDEKİ GEÇ OSMANLI DÖNEMİ EĞİTİM YAPILARINDAN ÖRNEKLER
Hacar ZOR ♦ Ebru BİLGET FATAHA 415

17. ESKİ VAN'DA BATILILAŞMA DÖNEMİ KENT DOKUSU ÜZERİNE GÖZLEMLER
Gülsen BAŞ ♦ Ayşegül BEKMEZ 437

18. ESKİ VAN KENTİNDEKİ (TUŞPA) ARKEOLOJİK KAZILARDA ARKEOJEOFİZİK ÇALIŞMALARIN SOMUT KÜLTÜREL MİRASA KATKILARI
Fethi Ahmet YÜKSEL ♦ Erkan KONYAR ♦ Can AVCI 465

19. YUMUKTEPE HÖYÜĞÜ KAZISINDAN ORTA ÇAĞA AİT KUTSAL EKMEK MÜHÜRLER
Gülgün KÖROĞLU 485

20. ORTA VE İÇ ASYA'DA GEYİK TAŞLARI VE BU TAŞLARIN SEMBOLİZMİ
Fırat KARA 517

21. ARNAVUTLUK'TA GÜNÜMÜZE ULAŞAMAMIŞ OSMANLI DÖNEMİ YAPILARININ GÖRSEL VESİKALAR ÜZERİNDEN TESPİTİ
Enes KAVALÇALAN 545

22. ANİ KAZISI CAM BİLEZİKLERİ (2020-2022)
Gül GEYİK 571

23. BALATLAR ÖRNEĞİ IŞIĞINDA TARİHSEL SÜREÇTE EVLİLİK HATIRASI OLARAK YAPILAN OBJELERE GENEL BİR BAKIŞ
Gülgün KÖROĞLU ♦ Deniz DEMİR 593

24. ERMENİ SANATINDA HAÇKAR/HAÇTAŞI
Güner SAĞIR 615

25. HADRIANOPOLIS KİLİSE MEZARLARI VE BİR GRUP BULUNTUSU
Ercan VERİM 631

26. XVIII. YÜZYIL BAŞLARINDA BİR OSMANLI SADRAZAMI: ÇORLULU ALİ PAŞA'YA ATFEDİLEN ÇEŞMELER
Hamza GÜNDOĞDU ♦ Deniz DEMİR..... 661

27. HARPER'S WEEKLY'DEKİ OSMANLI KONULU POLİTİK KARİKATÜRLER HAKKINDA DÜŞÜNCELER
Özgür GÜLBUDAK..... 689

28. HARPUT İÇ KALE KAZILARINDA GÖRÜLEN KÜREVÎ KONİK KAPLAR
İsmail AYTAÇ 719

29. HASANKEYF KAZI BULUNTULARI (2021)
Zekai ERDAL 763

30. HAZAR DÖNEMİ KALE DUVARLARINDAKİ TASVİRLER ÜZERİNE
J. Özlem OKTAY ÇEREZCİ..... 779

31. TURABDİN BÖLGESİ SÜRYANİ DİNİ MİMARİSİNDE İNZİVA MEKANLARI (BETH MANEM KÖYÜ'NDE BİR KAYA MANASTIRI "HEBİS")
Tahsin KORKUT 815

32. KÜLTÜREL BELLEĞİN İZLERİ: İSKİLİP MİMARİSİNDE KAPI VE TOKMAKLAR
Oktay GÜNDOĞDU 839

33. İSLAM RESMİNDE ORTAK MOTİFLER: ŞEHNAME DESTANI VE PEYGAMBER KISSALARI
Derya AYDIN..... 867

34. İSLAM SANATINDA MA'KILÎ YAZININ TANIMI VE TİPOLOJİSİ: YENİ BİR YAKLAŞIM
Alper ALTIN 887

35. İZNİK ORHAN İMARETİ CAMİİ'NDE 2022 YILI ÇALIŞMALARI,
Ahmet Vefa ÇOBANOĞLU ♦ Ayşe D. ÇOBANOĞLU
Ahmet TÜRKMENOĞLU 917

36. KARMA YAPILARA BİR ÖRNEK: TRABZON ESKİ PTT BİNASI (GABAYANİ KONAĞI/İŞYERİ)
Temel SAĞLAM 945

37. KAYSERİ SELÇUKLU UYGARLIĞI MÜZESİNDE SERGİLENEN KEYKUBADİYE SARAYI TAŞINIR KÜLTÜR VARLIKLARI
Ali BAŞ ♦ Remzi DURAN ♦ Necla DURSUN
Şükrü DURSUN ♦ Gürcan SENEM 977

38. KEMAH KALESİ BEY CAMİİ REKONSTRÜKSİYONU
Hüseyin YURTTAŞ ♦ Haldun ÖZKAN ♦ Zerrin KÖŞKLÜ 1005

39. KÜTAHYA KALESİ 2020 VE 2021 YILI KAZILARI
Sevinç GÖK 1027

40. KEMALEDDİN MEKTEBİ'NİN TEŞKİLATLANIŞINI YARIM KALMIŞ BİR YAPI ÜZERİNDEN İZLEMEK: KÜTAHYA HASTANESİ ÖRNEĞİ
Müjde Dila GÜMÜŞ 1059

41. MANİSA-SARIGÖL İLÇESİ TÜRK DÖNEMİ YAPI ÖRNEKLERİ,
Serap ERÇİN KOÇER 1077

42. FETHİYE KALESİ 2021 YILI KAZILARI
Kadir PEKTAŞ 1103

43. ESKİ ANTAKYA KONAKLARINDA TAŞA İŞLENEN SEVGİ: KUŞ FANUSU/TAKASI
Zülfiye BAYTAR 1131

44. SİLİFKE KALESİ 2020-2021 YILI KAZI ÇALIŞMALARI
Ali BORAN 1157

45. ORYANTALİZM" VE "TURQUERİE/TÜRK MODASI"NI YENİDEN OKUMAK: AVRUPA'YI SARAN HAYRANLIĞIN GÖRÜNMEYEN ÖTEKİ YÜZÜ
Derya UZUN AYDIN 1199

46. KAZI/KONSERVASYON ÖNCESİ VE SONRASINDA NAMRUN (LAMPRON) KALESİ HAMAMI
Hasan BUYRUK 1229

47. AVRUPA MENŞELİ İSKAMBİL KARTLARINDAKİ TÜRK TASVİR ÖRNEKLERİ
Mert ŞAHİN 1255

48. BİR KÜLTÜR HİZMETİ: SİVAS GÖK MEDRESE VAKIF MÜZESİ
Suzan BAYRAKTAROĞLU 1281

49. MUĞLA-FETHİYE ARKEOLOJİ MÜZESİ BİZANS EL SANATI MADEN ESERLERİ: BRONZ HAÇ ÖRNEKLERİNDEN PANDANTİF HAÇLAR
Semra PALAZ YILDIRIM 1299

50. BİTLİS ŞEHİR SURLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
Muhammet Erşed TOKAT 1345

51. 2021 YILI KALEHİSAR ARKEOLOJİK KAZI ÇALIŞMALARI
Mustafa Kemal ŞAHİN ♦ Metin ÇAKAR ♦ Ali Rıza BİLGİN .. 1371

52. KAYSERİ MÜZESİ'NDEKİ KAHVE KUTULARI
Aslı SAĞIROĞLU ARSLAN ♦ Nihal ŞAHİNER..... 1397

53. OSMANLI CAM ŞİŞELERİNDE HÜSN-Ü HAT
Zübeyde CIHAN ÖZSAYINER 1423

54. KENDALE HECALA HÖYÜĞÜ ORTAÇAĞ BULUNTULARININ ÖN DEĞERLENDİRMESİ
Ozan HETTO 1445

55. AL ODA KAYA KİLİSESİ
Özlem DOĞAN 1491

56. PHRYGİA'DAN RÖLİKER MUHAFAZALI BİR ALTAR
Görkem IŞIK 1525

57. SİNOP BALATLAR KİLİSESİ'NDE BULUNAN KAZIMA GEMİ (GRAFİTİ) TASVİRLERİ
Sedef ÖZTÜRK 1541

58. OSMANLI'NIN GEÇ DÖNEM SİVİL MİMARİ ÖRNEKLERİNDEN BURDUR TAŞODA KONAĞI
Serkan KILIÇ 1565

59. FATSA-BOLAMAN GÜVERCİNLİK MEZARLIĞI VE MEZAR TAŞLARI
Sevinç EREN 1585

60. İZMİR-ÇEŞME, ESKİ ÇEŞME (İSMAİLOBASI) KÖYÜ CAMİİ KORUMA UYGULAMALARI
Şakir ÇAKMAK 1629

61. BİR KÜLT ALANININ DÖNÜŞÜMÜ ÜZERİNE: SMYRNA PİSKOPOSU AZİZ POLYKARPOS'UN MEZARINDAN, İZMİR'İN YUSUF BABA/DEDE TEKKESİNE
Settar TARMAN ♦ Emine TOK..... 1651

62. İLETİŞİMİN MİMARİSİ: OSMANLI'NIN TELGRAFHANE BİNALARI
Nurcan YAZICI METİN 1679

63. KAYSERİ/GESİ VE ÇEVRESİNDE TARİHİ MEZARLIKLAR VE MEZAR TAŞLARI: TURAN/ (MİMAR KOCASİNAN) MEZARLIĞI,
Şerife TALİ 1713

64. YOK OLMAYA YÜZ TUTAN BİR MİRAS: AFRİN-KATMA TREN İSTASYONU
Emre KOLAY ♦ Servet ÖZKAN ♦ F. Mine TEMİZ 1747

65. YOZGAT ESENLİ KÖYÜ KÖY ODALARININ SANATSAL VE SOSYOKÜLTÜREL İŞLEVLERİYLE İNCELENMESİ
Tuğba BAĞBAŞI 1781

Bölüm Başkanları Toplantısı 1813

AÇILIŞ KONUŞMALARI

Değerli Meslektaşlarım, Sevgili Öğrenciler

Sözlerime başlamadan önce sizleri Mersin Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü adına en kalbi duygularımla selamlıyorum. Mersin'e ve Üniversitemize hoş geldiniz.

1997 yılından bu yana düzenlenen Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu'nun 26.cısının, 19 – 22 Ekim 2022 tarihleri arasında Mersin'de, Mersin Üniversitesi'nde yapılacağını sizlere duyurduğumuz tarihten bu yana geçen bir yıl bilgi şöleni hazırlıkları ile geçti. Sizlerin de katılımlarıyla birlikte bu sempozyumun izleyicilerde ufuk açıcı olması en büyük hedefimiz olduğunu söyleyebilirim. Diğer sempozyumlardan farklı olarak Bölüm Başkanları Toplantısı da bu bilgi şöleni içinde gerçekleştirilecek. Böylece bölüm başkanlarının bir araya gelerek sanat tarihi bölümlerindeki çeşitli sorunları tartışma fırsatı yakalanabilecektir.

Geçen yıl içinde neler yaptık: Konya'da Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde düzenlenen sempozyumun ardından hemen çalışmalara başladık. Katılımcıların adreslerinin belirlenmesinden sonra, adreslere I. duyurunun gönderilmesi ile Sempozyum resmen duyurulmuş oldu. Web sayfası oluşturuldu ve 600 kadar adrese duyuru gönderildi. 140 civarında Bildiri özeti ile dönüş oldu. Bu bildiri özetleri 26. Sempozyumda sizlere üç gün içinde dört salonda sunulacaktır. Sempozyum hazırlıkları sırasında, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi ile işbirliği protokolü imzalandı ve Sempozyum her iki kurumun işbirliği ile düzenlenmesine karar verildi. Bildiri ve özetleri ve tam metin bildiriler Kurumun yayınları arasında yayımlanacak. Sempozyum sonrası kısa süre içinde sizlerden tam metin bildiriler istenecek.

Bölümümüz hakkında kısa bilgi vermek istiyorum: 1992 yılında Üniversitemizin kuruluşunda Fen-Edebiyat Fakültesi bünyesinde açılan bölümler arasında yer alarak, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü'nün bir anabilim dalı olarak faaliyete geçmiş; 1998 yılında Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim dallarının ayrılmasıyla birlikte bölümümüz Sanat Tarihi Bölümü olarak hizmet vermeye başlamıştır. 2000 yılında kapatılan Bölüm, 2014 yılı Haziran ayından itibaren tekrar öğretim üyesi alarak, aktif hale getirilmiştir. İki profesör, iki doçent, bir dr. Öğretim üyesi, bir öğretim görevlisi ve bir araştırma görevlisi ile eğitim – öğretim faaliyetlerine devam etmektedir. Lisans eğitimi yanında tezli ve tezsiz yüksek lisans programları ve doktora eğitimi Sanat Tarihi Anabilim Dalı'nda sürdürülmektedir.

Geçtiğimiz bir yıl içinde sanat tarihi alanında araştırma yapan bilim insanlarından kayıplarımız oldu. Başta Prof. Dr. Rahmi Hüseyin Ünal, Prof. Dr. Aynur Durukan, Mimarlık tarihçisi Prof. Dr. Doğan Kuban'ı rahmet ve saygı ile anıyoruz. Programda dikkatinizi çekmiştir: Bu bilim insanları anmak amacıyla oturumlara onların isimlerini verdik. Bu arada Olympos kazısı üyesi elim bir cinayete kurban giden genç meslektaşımız Sinan Sertel'i de unutmadık.

Prof. Dr. Rahmi Hüseyin Ünal hocamız, kurucusu olduğu Sempozyumumuzun 25'ine de eksik olarak katıldığını ve Mersin'de 26.sına da katılmayı çok istediğini belirtiyordu geçen yıl. Onu özlem, sevgi ve rahmetle anıyoruz.

Sizlere doyurucu bir program hazırlamaya gayret ettik. Sempozyumların düzenlediği şehirlerde, bugüne kadar kentleri tanıma fırsatı fazla bulunamıyordu. Mersin'de oturumların ardından düzenlenen iki şehir gezisi ile iki farklı yüzüyle ketimizi sizlere tanıtmak istiyoruz. Sempozyumun ardından gerçekleşecek Tarsus gezi ile de tarihi kenti yürüyerek dolaşma ve tanıma fırsatı bulacaksınız.

Konuşmanın bu kısmını teşekküre ayırmak istiyorum.

Başta, Sempozyumun düzenlenmesinde bütün bölüm elemanları ve öğrencilerin ortak ve uyumlu çalışması söz konusudur. Bu nedenle bütün öğretim elemanları ve öğrencilerimize;

Üniversitemiz ve Fakültemiz yöneticilerine işleri kolaylaştırma ve katkılarından dolayı;

Mersin Büyükşehir Belediyesi, Mezitli ve Erdemli Belediyelerine katkılarından dolayı;

Mersin Kent Konseyi'ne, İçel Sanat Kulubü'ne destek ve katkılarından dolayı;

Son olarak da adeta düzenleme komitesinin bir üyesi gibi düzenleme çalışmalarına destek ve katkı sağlayan eşime de huzurunuzda teşekkür ederim.

Elbette katılımınız için de sizlere de …

Prof. Dr. Candan ÜLKÜ
Mersin Üniversitesi Sanat Tarihi Bölüm Başkanı